

Så här använder du enkätverktyget

Enkätverktyget bör administreras av en ansvarig grupp som består av både ledare och representanter för de anställda (minst 2 personer)

Din verksamhet kan använda det interaktiva enkätverktyget både för att:

- 1) Bedöma verksamhetens säkerhetskultur
- 2) Genomföra åtgärder för att förbättra verksamhetens säkerhetskultur

Verktyget bör administreras av en ansvarig grupp som består av både ledare och representanter för de anställda (t.ex. fackliga ledare och skyddsombud), dvs. minst 2 personer. Gruppen är ansvarig att hantera enkätverktyget i verksamheten.

Denna bruksanvisning och de övriga förslagen som följer med är endast ett förslag som ska vara en resurs för verksamheterna. Om din verksamhet bara vill använda enkätverktyget för att mäta säkerhetskultur och inte vidta åtgärder, kan ni naturligtvis välja det och eventuellt vidta åtgärder senare.

Observera: När man ska skicka iväg sin ifyllda enkät så är det viktigt att man bara klickar en gång på knappen "skicka." Om personen klickar flera gånger så kommer flera identiska svar att genereras. Var därför noga med att informera deltagarna att endast klicka en gång även om det kan tyckas som att sidan tar en lång tid att ladda.

Mäta säkerhetskulturen i din verksamhet genom en webbenkät

Enkätverktyget erbjuder en webbenkät som mäter säkerhetskulturen i din verksamhet. Webbenkäten ska delas ut till både ledare och medarbetare. Detta innebär att så många som möjligt av de anställda i din verksamhet måste svara på den. Ju större del av de anställda som svarar på den, desto mer är resultaten i linje med verkligheten, så som den är i din verksamhet.

Den ansvariga gruppen i din verksamhet får genom verktyget en unik länk som ni skickar ut till alla berörda. Via en annan länk sammanställs samtliga inskickade svar. Man kan inte se något resultat via länken förrän minst tre personer besvarat enkäten.

Undersökningen är och måste förbli anonym. De besvarade enkäterna är inte spårbara till personer, och undersökningen innehåller inga frågor som kan härledas till konkreta personer. Anonymitet ska säkerställas att de anställda svarar ärligt och se till att undersökningen visar en så sann bild som möjligt av din verksamhet.

Enkätfrågorna är formulerade som påståenden som deltagarna ska ta ställning till.

Svarsalternativen mäts med siffror

(1=stämmer inte alls, 2=stämmer inte så bra, 3=stämmer delvis 4=stämmer helt).

Verktyget kan därför räkna den genomsnittliga poängen av säkerhetskultur generellt i verksamheten och för de sju säkerhetskulturområdena.

När undersökningen är genomförd i din verksamhet, kommer din verksamhet att få en genomsnittspoäng på säkerhetskulturnivån totalt, och en genomsnittspoäng för de sju säkerhetskulturområdena som mäts.

Egen analys och åtgärder för att förbättra säkerhetskulturen

Säkerhetskultur kan definieras som ”gemensamma sätt att tänka och agera i förhållande till säkerheten.” Medan formella regler och förfaranden för säkerheten betecknar verksamhetens officiella sätt att göra saker, betecknar säkerhetskulturen den inofficiella, eller det faktiska sätt på vilket saker och ting görs i organisationen.

Forskningen har identifierat sju viktiga tanke- och agerande, i förhållande till risk och säkerhet. Dessa mäts med utvalda frågor i enkäten. De sju områden som mäts i enkäten är:

- 1) Ledningens säkerhetsengagemang och säkerhetsförmåga
- 2) Ledningens involvering av medarbetarna i säkerhetsfrågor
- 3) Ledningens rättvisa i säkerhetsfrågor
- 4) Medarbetarnas engagemang i säkerhetsarbetet
- 5) Medarbetarnas prioritering av säkerhet och grad av riskacceptans
- 6) Medarbetarnas upplärning och kommunikation
- 7) Medarbetarnas förtroende för säkerhetssystemets effektivitet

Verktyget ger en total genomsnittspoäng mellan 1 och 4 för säkerhetskulturen i din verksamhet. Detta ger din verksamhet genomsnittspoäng i dessa sju områden. Denna siffra är generell och säger inte nödvändigtvis så mycket. Man kan ha hög genomsnittspoäng på ett område och låg på ett annat, utan att det påverkar den totala genomsnittspoängen. Snittpoängen i verksamheten för vart av de sju områdena, är viktigare än den genomsnittliga poängen.

Dessa sju områden betecknar frågor som forskningen har identifierat som centrala för säkerheten i organisationer. Områdena mäts genom påståenden om praxis i deras verksamhet. Verktyget har referensvärden för vad som är den genomsnittliga poängen i säkerhetskulturundersökningar generellt och för de 7 områdena. På bakgrund av detta kan din verksamhet bedöma hur verksamheten placerar sig i förhållande till andra verksamheter.

Jämförelsen med referensvärdena måste göras med viss försiktighet, eftersom referensvärdena bygger på svar från olika företag som har använt en version av NOSACQ-enkäten med 50 frågor. Acceptera därför ett visst utrymme för misstag. Referensvärdena ger emellertid en viss indikation på vad som är genomsnittligt.

- Om din verksamhet i genomsnitt hamnar på 2 eller lägre på vissa frågor, är detta ett tecken på att säkerhetskulturen för det aktuella området är långt ifrån tillfredsställande.

- Genomsnittspoäng som är cirka 2,5, placerar sig under genomsnittet, och är inte heller tillfredsställande.
- Genomsnittspoäng runt 3 är genomsnittligt och acceptabelt. Detta genomsnitt tyder likväl på att man bör arbeta för att säkerhetskulturen ska bli bättre.
- Genomsnittspoäng över 3 betyder att du har en tillfredsställande säkerhetskultur på detta område, och en genomsnittlig poäng över 3,50 innebär att säkerhetskulturen för det aktuella området är god.

Eftersom ni kan se vilka områden som är bra jämfört med genomsnittet och vilka som är sämre än genomsnittet, rekommenderar vi att ni arbetar med de områden som ni får sämst poäng på. Vi förklarar hur nedan.

Åtgärder baserade på egenanalys

Nästa steg i processen är gemensam diskussionen om åtgärder för att förbättra säkerhetskulturen i verksamheten. Denna diskussion bör som nämnts, baseras på de områden ni får sämst poäng på.

Verksamheten bör introducera enkätverktygen i ett förberedande möte som omfattar alla i verksamheten (om detta är fler än man får i ett mötesrum, måste man ta dessa möten avdelningsvis). Efter detta bör arbetena med åtgärder föregå i "naturliga team" personer som interagerar dagligen, såsom yrkesgrupper, ledningsgrupper, avdelningar. Det är i dessa mindre, och "naturliga" team som kultur skapas i organisationer.

Det är viktigt att de som deltar i gruppmöten upplever att genomsnittspoängen som diskuteras är representativa för dem. Det betyder att enkätverktygets frågeundersökning måste registrera tillhörigheten (avdelning, team, filial, etc.) för dem som svarar. Detta innebär i praktiken att ni skickar ut en egen enkät för varje sådan filial eller avdelning, så att teamen som ska diskutera svaren inte hänför sig till siffror som härrör från andra arbetsplatser.

Om avdelningarna är små (t.ex. 10 personer eller färre) kan man överväga att inte skapa olika enkäter för olika avdelningar.

Om 50 % svarar på avdelningen, kommer man att diskutera svaren på 5 personer. Detta kan vara föga lämpligt, och även riskera att avslöja identiteten på dem som svarade.

Diskussionsteamerna bör grunda sig på sina egna resultat på de specifika områden i team-möten och diskutera varför resultatet blev som det blev, och eventuella åtgärder som ska vidtas för att förbättra säkerhetskulturen inom detta område. Verktyget har förslag för att underlätta dessa diskussioner, i form av ifyllningsbara PDF-dokument, som ni får tillgång till för de aktuella områdena via sammanställningen.

Det är viktigt att alla i gruppen kommer överens om vilka åtgärder de ska arbeta med i framtiden. Man bör också avtalauppföljningsmöten för att diskutera status och eventuella korrigerande åtgärder. Det team-baserade åtgärdsarbetet bör följas upp av den centrala ansvariga säkerhetskulturgruppen, genom kontaktpersoner för varje team.

Eftermätning

Det bör finnas en "eftermätning" under en viss tid (t. ex. ett år) efter det att åtgärderna genomförts. På detta sätt kan man se om verksamheten får bättre poäng än vid den första mätningen. Således kan man bedöma om åtgärderna har haft en viss effekt och säkerhetskulturen är bättre än förut.